

Kokemuksia kentältä

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Marja Paananen 14.3.2023
Palvelualuejohtaja, Aikuisten sosiaalipalvelut

Taustatietoa

- Keski-Pohjanmaan väkiluku 67 915
- Perustoimeentulotuen saajat Keski-Pohjanmaalla vuonna 2022 4,3% väestöstä, (2917 saajaa). Osuus on valtakunnan pienin.
- Kelasta kuntiin lähetetyt hakemukset 718, vuonna 2022
- Kelasta kuntiin lähetetyt ilmoitukset sosiaalityön tarpeesta 132, vuonna 2022
- Täydentävä toimeentulotuen saajia 515, vuonna 2021
- Ehkäisevän toimeentulotuen saajia 384, vuonna 2021

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

67915 asukasta
(31.12.2021)

88 % suomi
9 % ruotsi
3 % muut kielet

Suomen
paras
elämänlaatu*
(61 %)

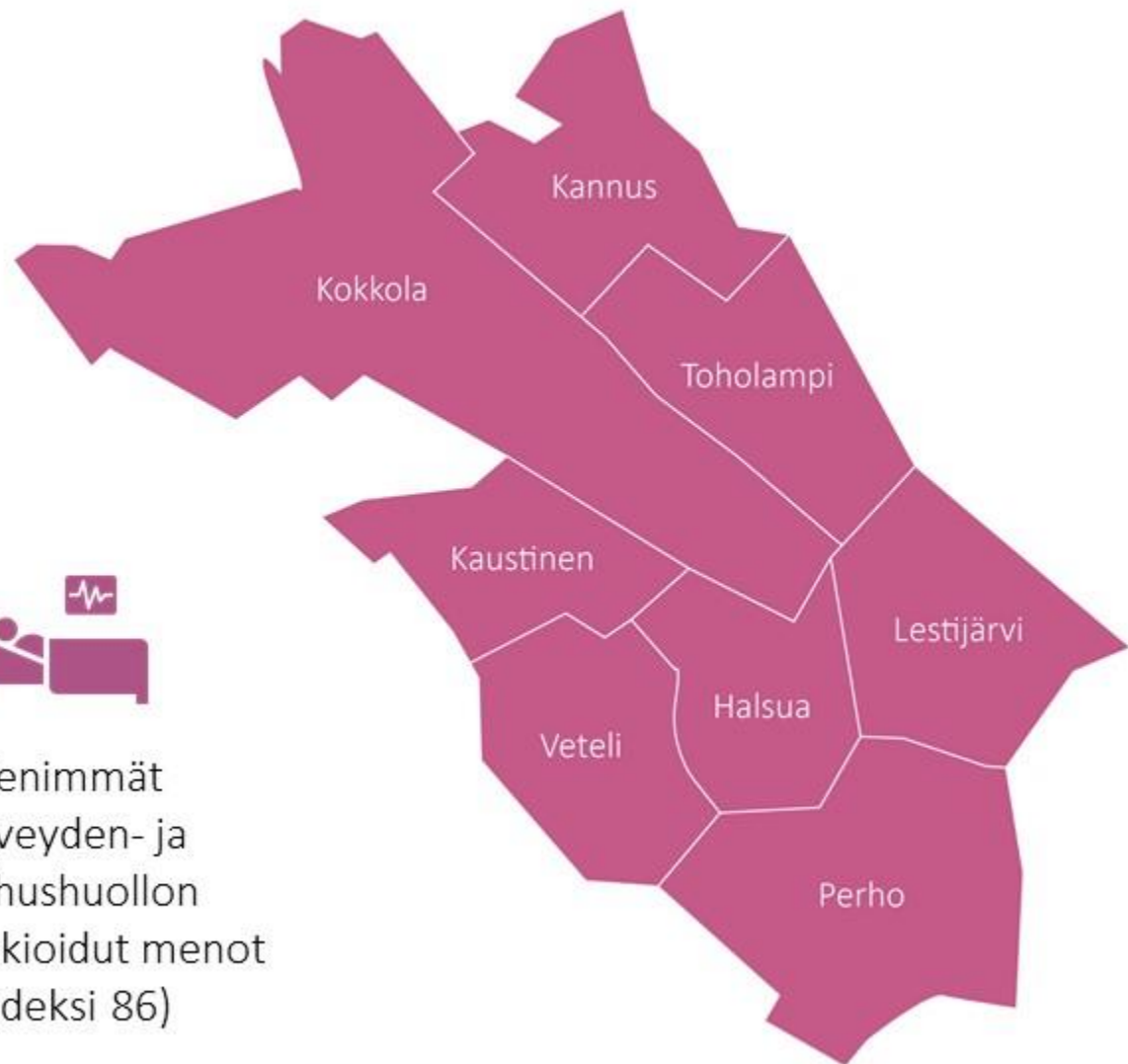
Suomen suurin
syntyvyys
(52)

Vähiten
yksinasuvia
Yli 75-vuotiaita
(40 %)

Pienimmät
terveyden- ja
vanhushuollon
tarvevakioidut menot
(indeksi 86)

*EURO-HIS-8

Lähde: Sotkanet (2022), THL

Toimeentulotukilain uudistus 1.1.2023

- Pääosa toimeentulotukiyksikön henkilöstöstä osallistui 7.12.23 FCG:n järjestämään koulutukseen toimeentulotukilain uudistuksista. Osa henkilöstöä osallistuu vastaavaan koulutukseen 27.4.23.
- Kelan kanssa ei ole vielä käyty yhteistä keskustelua lakimuutosten vaikutuksesta yhteistyöhön. Muutosten vaikutuksesta yhteistyöhön keskustellaan yhteisesti seuraavassa Kelan ja hyvinvointialueen yhteistyöfoorumissa 18.4.23.
- Päätösteksteissä huomioitu ehkäisevän toimeentulotuen pykälämuutos 8§

Asiakaskohtainen yhteistyö ja oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun 14d§

- Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemuslomakkeessa asiakkaalla on mahdollisuus rastittaa kohta, ”Haluan keskustella sosiaalihuollon ammattilaisen kanssa”.
- Pääsääntöisesti asiakas pyytää henkilökohtaista keskusteluaikaa ottamalla puhelimitse yhteyttä sosiaalihuoltoon.
- Usein aloite henkilökohtaiseen keskusteluun tulee sosiaalihuollon ammattilaiselta.
- Yhdessä Kelan edustajan kanssa asiakkaita tavataan harvakseltaan.
- Esimerkiksi sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden kanssa varataan jonkin verran yhteisiä aikoja Kelaan toimeentulotukiasioihin liittyen, mutta usein tapaamisilla käsitellään myös muita asioita.
- Keskustelut toteutetaan puhelimitse, paikanpäällä sosiaalihuollossa tai Kelan toimipisteessä

Asiakasyhteistyö

- Toimeentulokiasioissa yhteistyötä Kelan kanssa tehdään eri kanavien kautta
 - Pohjoisen vakuutuspiirin viranomaisnumeron kautta
 - Kelan Moniammatillinen asiakasvastaavapalvelu (MAP/ASVA)
 - Asiakkaalle varataan soittoaikoja Kelasta
 - Asiakasta neuvotaan, miten hän itse voi varata soittoajan Kelaan
 - Asiakkaiden toimeentulokihakemusten liitteitä toimitetaan Kelmu palvelun kautta
 - Asiakkaita ohjataan myös asioimaan Kela asioissa kuntien yhteispalvelupisteissä

Asiakasyhteistyö

- Kelasta tulee ilmoituksia sosiaalityön tarpeesta Kelan etuustietopalvelun kautta.
- Kelasta siirretyissä toimeentulotukihakemuksessa voi olla maininta, että asiakas pyytää yhteydenottoa.
 - Kaikki ilmoitukset ja yhteydenotot käydään läpi joka arkipäivä ja siirretään sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmään.
 - Jos ilmoitus koskee aktivointiehdon täyttymisestä otetaan yhteys työvoimaviranomaiseen yhteisen suunnitelman laatimiseksi.
- Kela voi ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon käsitellessään asiakkaan perustoimeentulotukea ja havaitessaan tarpeen saada sosiaalihuollon näkemys, esimerkiksi perusosan alentamiseen liittyen ja tieto siitä, onko tehty asiakassuunnitelma toteutunut.
- Sosiaalihuollon viranomainen ottaa yhteyttä Kelan viranomaislinjaan tavanomaisissa asioissa esim. toimeentulotuen käsittelyn kiirehtimiseen liittyen. MAP/ASVA työntekijöihin erityisemmissä tapauksissa tai tarve saada asiakkaalle henkilökohtainen keskustelu-aika Kelaan.
- Edelleen asiakkaat kysyvät paljon apua sosiaalihuollosta Kelan hakemusten tekemiseen.

Sosiaalihuollon lausunnot 15§ ja PO alennus

- Lausuntoja Kelalle on tehty jo ennen tätä lain muutosta.
- Enemmän lausuntoja on lähetetty sosiaalihuollon aloitteesta kuin Kelan pyynnöstä.
- Kirjallisissa lausunnoissa on käytetty SosiaaliEffican Sosiaalihuollon lausunto lomaketta.
- Suullisissa lausunnoissa käytäntö on ollut kirjavampaa. Ei ole yhteisesti sovittua käytäntöä kirjaamisesta. Kirjauksia on tehty ainakin asiakaskertomuksiin, mutta niistä ei ole saatavilla tilastotietoa.
- Myöskään Kelan kanssa ei ole yhteisesti sovittu, miten lausuntojen kirjaaminen toteutetaan.
- Tämän vuoden aikana sosiaalihuollon kirjallisia lausuntoja on tehty yhteensä 39 kappaletta, joista 11 on liittynyt toimeentulotukeen.
- Sosiaalihuollossa on koettu, että lausunnot otetaan pääsääntöisesti hyvin huomioon Kelassa asiakkaan perustoimeentulotuesta päätettäessä.
- Asiakkaan toimeentulotukipäätöksessä voi olla perusosan alennuksen uhka, jossa vaaditaan suunnitelmaa.
 - Pääsääntöisesti suunnitelma on lähetetty, kun perusosa on jo alennettu ja pystytty vaikuttamaan siihen, että alennusta ei ole jatkettu. Toimitetulla suunnitelmalla voi siten olla lausuntoa vastaava merkitys.
- Sosiaalihuolto voi lausua PO alentamiseen liittyen myös niin päin, että lausutaan siitä, että asiakas ei ole noudattanut velvoitteitaan toistuvista kehotuksista huolimatta.

Tietojen luovutus viranomaisten välillä 3a§, 18b§, 18g§

- *Jatkossa HVA voi antaa Kelalle tiedon asiakkaan täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea koskevasta päätöksestä, mikäli arvioi sillä olevan merkitystä asiakkaan seuraavaa perustoimeentulotukea ratkaistaessa esim. jos myönnetty asiakkaan tilille täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea (jotta Kela ei ota sitä tulona huomioon) tai jos HVA:n kielteinen päätös on perustunut perustoimeentulotuen ylijäämään samaa ylijäämää ei voi Kelalla katsoa seuraavan kuun perustoimeentulotuessa käytettävissä olevaksi tuloksi, joten Kela tarvitsee tämän tiedon HVA:lta tehdessään seuraavan kk:n ttt-päätöstä.*
- Käytännössä tietojen luovutus tapahtuu vielä jälkikäteisesti, jos sosiaalihuollossa huomataan että asiakkaan harkinnanvarainen toimeentulotuki on otettu tulona huomioon tai jos katsotaan, että edellisen kuukauden ylijäämää ei olisi tullut jaksottaa seuraavalle kuukaudelle.
- Epäselvää, missä tilanteissa myönteisen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotukipäätöksen toimittaminen Kelaan on tarpeen, jotta Kela ei ota myönnettyä toimeentulotukea tulona huomioon. Laissa kuitenkin todetaan, että päätöksen ei saa sisältää tietoa, jonka ei voida katsoa olevan tarpeen perustoimeentulotukiasian ratkaisemiseksi.

Palvelu taloudellisen toimintakyvyn edistämiseksi shl 14§

- Taloudellisen toimintakyvyn tukeminen osana matalan kynnyksen sosiaalineuvontaa ja ohjausta, sosiaalityötä, sosiaaliohjausta ja sosiaalista kuntoutusta yksilö- ja ryhmämuotoisesti
- Välitystilipalvelu ja siihen liittyvä ohjaus ja neuvonta
- Sosiaalinen luototus ja siihen liittyvä ohjaus ja neuvonta
- Talousneuvola
- Taloudellista tukea ja ohjausta on annettu sisältyen sosiaaliohjauksen ja sosiaalisen kuntoutuksen päätöksiin. Kehitettävä mallia, milloin tarkoituksenmukaisempaa voisi olla tehdä päätös Taloudellisen toimintakyvyn edistämisen palvelusta.

Alueelliset neuvottelukunnat 27e§

- Alueellista neuvottelukuntaa ei ole vielä nimetty Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Nimeäminen on tarkoitus saada tehtyä kevään aikana. Asiasta on käyty keskustelua Kelan kanssa ja sovittu, että pidetään nykyiset yhteistyöfoorumit toiminnassa kunnes alueellinen neuvottelukunta on nimetty ja aloittaa toimintansa.

Muita huomioita

- Tarvittaisiin yhteinen etäasiointiin sopiva yhteydenpitoväline.
- Yhteinen sopiminen HVA:n ja Kelan kesken lausuntojen kirjaamisesta.
- Yhteinen keskustelu, missä eri tilanteissa voi käyttää Kelan etuustietojärjestelmää liitteiden lähettämiseen. Esim. voiko käyttää, siihen että asiakas saa toimeentulotukeen nähden ensisijaisen etuuden vireille.
- Asiakastietojärjestelmien kehittäminen siten, että saadaan kattavampaa tilastotietoa yhteisistä asiakkaista esim. yhteiset asiakastapaamiset, tapaamisten toteutustapa, sosiaalihuollon lausunnot

Kiitos!

Voimmeko olla yhteydessä?
Hyvin voimme.

Marja Paananen

palvelualuejohtaja, Soite
+358 40 488 2847
Marja.paananen@soite.fi

www.soite.fi